

VRČENÍ NA CESTĚ POUŠTI

Hospodin řekl Mojžíšovi: Já vám sešlu chléb jako déšť z nebe. (Ex 16:4)

1. čtení: Jan 6:22-35

Hlavní čtení: Exodus 16:1-17:7

Milí bratři, milé sestry,

Woody Allen, slavný americký režisér a herec židovského původu, kdysi prohlásil: „*Já bych uvěřil v Boha, jen kdyby mi Bůh dal jasné znamení (že existuje). Třeba kdyby vytvořil tučné konto ve švýcarské bance na mé jméno.*“

Na to trefně zareagoval jeden rabín: „*Woody se mylí. Pokud zázrak dovede člověka k víře v Boha, pak jen na chvíli. Jak dlouho by Woody Allen věřil v Boha? Dokud by ty peníze neutratil? Nebo do doby, než by i s těmi penězi vážně onemocněl?*“

Zázraky dokážou přivést lidi k Bohu, ale většinou jen na krátký čas. Pokud nepřijdou další a další zázraky, víra založená na zázracích za chvíli opadne, vychladne, zmizí.

To se ukazuje na případu Izraelců. Ještě nestačili poztráct z kapes všechny mušličky, které si nasbírali, když procházeli suchou nohou Rudým mořem, a už reptají. V jejich uších pořád ještě doznívá oslavná píseň, kterou zpívali s Mojžíšem Hospodinu. Bohu, který je zachránil před hněvem egyptského faraona. Ještě jim nestihly splasknout všechny mozoly, které měli na rukách kvůli výrobě cihel a jiné těžké práci. Ještě se jim nezahojily všechny rány bičem, kterými je Egyptané motivovali k práci. Mají v čerstvé paměti útlak Egyptanů, který je však díky Hospodinu pouhou minulostí. Ještě se jim nepřestaly zdát živé sny o všech těch egyptských divech, o všech těch ranách, skrze které je Hospodin zachránil z faraonova sevření. A už reptají. Pouhý měsíc po zázračném vysvobození z toho nilského gulagu, reptají. Několik málo týdnů poté, co se jako mávnutím kouzelného proutku ocitli na svobodě.

A pozor! Nejde jen o jednotlivce. Nejedná se o pár hlučných nespokojenců. Všichni reptají. Celá pospolitost reptá. Mají hlad. Trpí nedostatkem potravy. Reálně hrozí, že za čas zemřou hladu. Jejich strádání je skutečné. Obdělaná políčka na poušti neměli. Supermarkety v té pustině také zatím nikdo nepostavil. A tak reptají. Proti Bohu i proti Mojžíšovi s Áronem. A člověk by se mohl s jistou dávnou pochopení ptát: *Copak měli jinou možnost? Ano, jistě že měli! Mohli prosit Hospodina, který se o ně podivuhodně staral, aby jim dal jídlo. Aby je nasýtil. Aby jim pomohl ven z té zdánlivě bezvýchodné situace. Nebo mohli prosit Mojžíše: Křič k nebesům, šéfe, aby se nad námi Bůh smíloval. Ale to ne! Oni místo toho reptají!*

- ² *Celá pospolitost Izraelců na poušti opět reptala proti Mojžíšovi a Áronovi. ³ Izraelci jim vyčítali: "Kéž bychom byli zemřeli Hospodinovou rukou v egyptské zemi, když jsme sedávali nad hrnci masa, když jsme jídvali chléb do sytosti. Vždyť jste nás vyvedli na tuto poušť, jen abyste celé toto shromáždění umořili hladem."*

I. Bratři a sestry, nejdřív se zastavme u toho zvláštního slova *reptání*. V češtině ten výraz znamená: *Remcání, brblání, stěžování*. A protože i my často brbláme, remcáme a někdy si i výslovně stěžujeme, nepřijde nám chování těchto Izraelců, zvlášť v jejich těžké situaci, nijak nemístné. Navíc tyto příběhy mnozí z nás znají už od nedělní školy. A tak nám nedělá problém, vidět v těchto Izraelcích sebe samé. Ano, i my *reptáme*, když se nám v životě nedaří. Když všechno nejde podle našich přání a plánů.

Ale pozor, bratři a sestry! Byť to zní docela hezky, když s pokorou přiznáváme, že i my si někdy stěžujeme, šlápneme na brzdu. Reptání v biblickém slova smyslu totiž není žádné neškodné breptání, brblání si něco pod vousy, ani žádné nesouhlasné pokyvování hlavou, obracení obličeje, házení ksichtů (jak se lidově říká), nebo troušení uštěpačných poznámek. Reptání je mnohem horší! Jak žalmista říká: Je to *vrčení* psů. (Ž 59:15, BKR) *Šťekat* psů. My sice známe přísloví, že *pes, který štěká, nekouše*. Ale pokud toto úsloví opravdu platí o psech, zcela jistě neplatí o lidech. Na začátku dnešního biblického příběhu Izraelci „pouze“ vrčí. „Jen“ výhrůžně štěkají. Ale na konci už berou do rukou kameny, aby jimi sprovodili ze světa samotného Mojžíše.

- ³ *Lid tam žíznil po vodě a reptal proti Mojžíšovi. Vyčítali: "Proto jsi nás vyvedl z Egypta, abys nás, naše syny a stáda umořil žízni?" ⁴ Mojžíš úpěl k Hospodinu: "Jak se mám vůči tomuto lidu zachovat? Taktak že mě neukamenují."*

To je zlé a nebezpečné jednání. To je zřejmá agrese. Samozřejmě mnohem nebezpečnější pro Mojžíše než pro Hospodina, kterému nelze prorazit lebku kamenem. A přesto: My lidé Boha můžeme vážně zarmoutit. Můžeme ho urazit. Můžeme mu způsobit těžkosti a bolest, jako ji dokážou způsobit děti svým rodičům.

V tomto kázání už ode mě slovo *reptání* neuslyšíte. My jsme si totiž zvykli toto slovo podceňovat. Budu zarputile používat slovesa *vrčet* a *štěkat*, abych podtrhl závažnost celé situace. Jak tedy Izraelci vrčeli na Mojžíše a na Hospodina? Co to bylo za štěkot?

Boží lid vzpomíná na hrnce masa. Na časy, kdy jedli chléb do sytosti. Na časy, kdy je krmili Egypťané právě tak, jako páníčkové krmí své pejsánky. Egypťané, kteří je zotročili, zneužívali jejich síly, nutili je dřít až do úmoru. A někdy je i záměrně likvidovali. A víte, co? Chtěl bych vidět ty hrnce s masem! Chtěl bych vidět to nepřeborné množství chleba! Jen jestli nekecají! Jen jestli si už trochu nevymýšlejí! Jen jestli si pod tíhou okamžiku ty své vzpomínky trochu nepřibarvili! Ale i kdyby to nebyla čirá fantazie, i kdyby to byla pravda pravdoucí... Jak je možné, že Izraelcům stačí kus žvance a plné břicho, aby se smířili s otroctvím? A naopak: Jak je možné, že se jim svoboda, kterou jim vydobyl Hospodin, zajídá už po měsíci? Jistě, souhlasím: Svobodou břicho nezaplňuje. Na druhou stranu: Právě oni by nás měli učit, že lepší je krátký život a rychlá smrt na svobodě než pomalá smrt v otroctví.

Co tedy Pána Boha muselo tak bolet u srdce? Když slyšel svůj lid, jak na něj vrčí, že v Egyptě bylo vlastně dobře. *Farao byl lepší pán než ty, Hospodine! Ten nám alespoň dával pravidelně najíst. Měl jsi nás tam nechat živořit, a nakonec i umřít. Farao se o nás staral mnohem lépe než ty sám.* To je rouhání, bratři a sestry. To je prachsposté rouhání. Jistě, i my si někdy stěžujeme, že nám Pán Bůh dává v životě zabrat. Ale vypustili byste někdy z úst takovou stížnost? Třeba: *Vůbec sis nás neměl Bože všímat. Vůbec jsi nás svou milostí neměl vysvobodit z hříchu. Jít za tvým Synem Ježíšem je strašně těžké. Lepší by pro nás bylo, kdybychom dál otročili hříchu, kdybychom Pána Ježíše vůbec nikdy nepoznali. Lepší žít a umřít jako zajatec hříchu než žít s Kristem. Neměl ses o nás raději vůbec zajímat, Bože. Děkujeme pěkně za takovou péči! Tu sis mohl nechat od cesty.*

Slyšíte ten posun? To není obyčejné brblání. To je rouhání! To je vzdor vůči Boží lásce a milosti! To je vážně míněný pokus plivnout Bohu do tváře. Hospodin by jim hned mohl uraženě připomenout časy, kdy Izraelci toužili po jeho záchraně. Kdy k němu volali dnem i nocí. (Ex 2:23-25) Kdy úpěli pod bičem otrokáře. Uběhl zhruba měsíc od slavné záchrany, a nikdo už o něj nestojí.

II. A to není všechno! My bychom si mysleli, že Izraelci už snad dál ve svém vrčení nemohou zajít. Jenže oni jdou dál! Oni křičí, že Hospodin je zlomyslný Bůh. Že to je nebeský trapič. Trýznitel lidského pokolení. Bůh, který se vyžívá v utrpení lidských bytostí. Podle nich je Bůh mocným loutkářem, který si z dlouhé chvíle hraje lidmi jako s loutkami. Vždyť Hospodin je prý vyvedl na svobodu jen proto, aby je na poušti zamordoval. Provedl je zázračně Rudým mořem, ve kterém utopil jejich úhlavního nepřítele. A proč to všechno udělal? Aby je v tom nehostinném území „nikoho“ usmrtil hladem. A jak Bůh zareaguje na toto jejich hladové štěkání? Milosrdný Pán odpoví darem many, nebeského obilí. Izraelci se sytí každý den tímto Božím chlebem. Znovu a znovu. Když jim ovšem dojde voda, opět se uchýlí k rouhání.

- ³ ***Lid tam žíznil po vodě a reptal proti Mojžíšovi. Vyčítali: "Proto jsi nás vyvedl z Egypta, abys nás, naše syny a stáda umořil žízní?"***

Hospodin nás vysvobodil z Egypta, aby nás na pustých místech nechal pomřít žízní. Do zaslíbené země stejně nedojdeme. Zkusím tuto ostrou výčitku opět převést do naší situace. Bože, ty jsi nám skrze Kristovu smrt a jeho vzkříšení otevřel brány Božího království. Super! Ale pozor! Udělal jsi to jen proto, abys nám ta vrata do věčnosti jednou škodolibě zabouchl těsně před nosem.

Bratři a sestry, teď je na místě použít heslo prezidenta Václava Havla: *Nejsme jako oni.* A pokud jsme někdy mluvili jako tito Izraelci, pak toho vážně litujeme. Protože Izraelci na poušti, když jim nebylo zrovna do zpěvu, vrčeli na Hospodina. Tvrdili o něm, že je zlý Bůh.

Jistě, mohli bychom být trošku méně přísní. Mohli bychom pro ně mít trochu více pochopení. Oni jsou přece na začátku. Na začátku cesty za svobodou. Na samotném začátku vztahu s Hospodinem. A toto jsou první srážky s realitou. Prozření, že ani lid, který si Hospodin zamiloval, nemá na růžích ustláno. A je to veliká výzva víry: Bydlet na poušti a čekat, až se nad nimi Hospodin smiluje. Až jim dá jídlo i vodu.

A skutečně! Bůh je milosrdný. Neřekne našťvaně: *Fajn, s vámi se zahazovat nehodlám. Celý ten nepodařený projekt ukončím raději hned.* Nepoddá se rezignaci. Nezačne se litovat. Nenechá je zemřít hladem. Právě naopak! Dá jim manu z nebe. Dá jim pokrm, o který si tak odporným způsobem říkají. Dá jim chléb, který si jako sprostá děcka vyřvali a vydupali. A nadto jim nabídne i příležitost k pravidelnému setkávání. Šabat. Sedmý den. Svatý den odpočinku, ve kterém nemusí pracovat. Ve kterém se nemusí starat o jídlo, nýbrž jen o vztah s laskavým Dárcem všeho dobrého.

A jak se zachovají? Ne všichni poslechnou jeho dobré příkazy. Když jim Hospodin nařídí, aby nesbírali víc, než kolik sní, oni sbírají víc, než kolik sní. Ze strachu. A také z hamižnosti. *Co kdyby zítra z nebe nic nepadlo, že? A co kdyby náš soused měl o pár litrů nebeského chleba víc, než mám já? Co když Bůh jen o věrnosti mluví, ale ve skutečnosti věrný není? Dnes říká, že nám dá jíst i zítra. Ale co když nám zítra nic nedá? Musíme se pojistit. Musíme se o sebe postarat.* No, všechny tyto železné zásoby jim zčervivěly a zasmrádly.

A když jim Bůh přikáže, aby sedmý den odpočinuli, aby byli jen s ním, aby se soustředili jen na něj, což je má pozvednout, duchovně posílit, což jim má přinést požehnání, oni raději vyjdou před stany sbírat jídlo. *Protože jeden den nesbírat? Jeden den v týdnu nic nevydělat, nic nezískat? To by snad byl hřích, ne? Opak je pravdou! Nespoléhat se na dobrého Hospodina, který nám dává všechno potřebné k životu, to je hřích. Nedostatek důvěry, nedostatek víry. Vyměnit vztah s Bohem za kus žvance, to je modloslužba. Proto nás Kristus učí modlit se každý den: *Chléb náš vezdejší, dej nám dnes.* Proto nás učí důvěřovat Bohu, že se o nás dobře stará. Když mu důvěřuješ, pak v klidu smíš vyhradit jeden den v týdnu jen jemu. A jistě! Z nebe nepadá zrovna svíčková s pěti knedlíky. Pouze mana a k tomu občas křepelka... Ze skály vytéká pro lidi i pro dobytek obyčejná voda. Žádná vychlazená dvanáctka. Ale byli na živu. Byli na živu díky Hospodinu. Celých 40 let! Tím si nesmazatelně zapsali do palice, že bez Boha jsme my lidé vyřízení. Bez jeho péče a bez jeho starosti jsme nahaní. Jak zpívají další generace:*

- *Chválu vzdejte Hospodinu a vzývejte jeho jméno, uvádějte národům ve známost jeho skutky,* ⁴⁰ *Žádali a přihnali jim křepelky, chlebem nebeským je sytil.* ⁴¹ *Otevřel skálu a vody tekly proudem, valily se jako řeka vyprahlými kraji.* ⁴² *Neboť pamatoval na své svaté slovo a na Abrahama, svého služebníka.* ⁴³ *Vyvedl svůj lid - a veselili se, svoje vyvolené - a plesali. (Ž 105)*

III. Bratři a sestry, dnešní příběh představuje Hospodina jako trpělivého, shovívavého a milosrdného Boha. To především. On se neumí urazit natrvalo. On se neodmlčí napořád. On si v duchu popláče nad žalostným duchovním stavem svého nevděčného a uvrčeného lidu. Někdy se dokonce i rozhněvá, aby se však za chvíli začal zase usmívat. Takovému Bohu věříme. Takovému Bohu se svěřujeme do péče. Bohu, který se o nás dobře stará. I tehdy, když si to neuvědomujeme a nejsme mu za všechno patřičně vděční. Věříme Bohu, který ustojí naše občasné přešlapy, dokonce i náš vyslovený vzdor. Bohu, který nás miluje i tehdy, když je nám milejší plný žaludek než sepnuté ruce při modlitbách.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, ty máš slova věčného života. Ty nás vedeš k plnému životu i tehdy, když zrovna nemáme plná břítka. I tehdy, když se dostaneme do krize, ve které si nevíme rady. Posiluj nás svým slovem i svým svatým Duchem, abychom se tě pevně drželi, když kráčíme pouští do zaslíbené země. Amen.*